

מערך שיעור

דמויות מופת הרצל

עוגני השיעור

שכבת גיל: ד

ציר מוביל: שייכות ומחויבות לעם ולמדינה.

רעיון מרכזי: מנהיגות שצומחת מתוך חזון אישי שהופך למטרה לאומית ("אם תרצו – אין זו אגדה").

נושא: דמויות מופת – הרצל, חוזה המדינה.

מיומנויות:

- אוריינות חזותית
  - עבודה בצוות
  - חשיבה יצירתית
  - כתיבה טיעונית והסקת מסקנות
- בין-תחומיות:** שפה, אמונות ואזרחות
- ערכים:** תקווה, שייכות, זהות לאומית ואהבת הארץ

פתיחה

מטרה: התלמידים יכירו את דמותו של הרצל כ"חוזה המדינה" ואת פועלו להקמת הקונגרס הציוני.

מה עושים?

"מה רואים מהמרפסת?"

המורה מציגה את התמונה המפורסמת של הרצל בבזל.
שאלה לדיון: מה האיש בתמונה עושה? לאן הוא מסתכל?
הסבר קצר: זהו בנימין זאב הרצל. הוא לא היה מלך ולא חייל, הוא היה עיתונאי שראה שלעם היהודי רע בגולה, והחליט לחלום על פתרון. הוא הסתכל מהמרפסת וראה מדינה שעוד לא הייתה קיימת.

מה צריך?

- [תמונת הרצל על המרפסת](#) (מודפסת או מוקרנת).

למידה פעילה

מטרה: התלמידים יבינו את משמעות החזון וההתמדה מול קשיים (על פי המשפט "אם תרצו אין זו אגדה").

מה עושים?

"קונגרס בזל הצעיר" – פעילות תלמידים

המורה מחלקת את הכיתה ל-4 קבוצות ("ועדות הקונגרס"). כל קבוצה מקבלת **מכתב אישי מהרצל** ומשימה.

- **קבוצה 1: ועדת השפה העברית** – המצאת מילים חדשות לחפצים מודרניים (חיבור עבר לעתיד).
  - **קבוצה 2: ועדת הסמל והדגל** – עיצוב דגל וסמל למדינה שבדרך (זהות חזותית).
  - **קבוצה 3: ועדת חברת מופת** – קביעת 3 "חוקי זהב" להתנהגות בין אדם לחברו (ערכים).
  - **קבוצה 4: ועדת בוני הערים** – שרטוט מפה של העיר העברית הראשונה (תכנון ומעשה).
- בזמן העבודה: המורה עוברת בין הקבוצות, מעודדת חשיבה חופשית ומזכירה את המשפט: "אם תרצו – אין זו אגדה!"

מה צריך?

- ארבעה "מכתבים מהרצל" (נספח 1).
- בריסטולים, צבעים, דפי טיוטה.

עיבוד וסיכום

מטרה: התלמידים יחוו למידה פעילה דרך פתרון בעיות ודימוי של "קונגרס" לקבלת החלטות.

מה עושים?

- **תערוכה:** כל קבוצה מציגה את התוצר שלה (מילה, דגל, חוק או מפה).
- **שיח מסכם:** "הרצל חלם את כל זה לפני יותר מ-120 שנה. מה מהדברים שחלמתם עליהם היום כבר קיים במציאות שלנו? מה נותן לאדם כוח להפוך 'אגדה' למציאות?"
- **מסר לסיום:** מנהיג הוא מי שמעז לחלום, אבל גם יודע לאסוף אנשים שיעזרו לו להגשים אותו.

מה צריך?

- מוזיקת רקע / שקטה / "מארש" חגיגי.

מכתבי הרצל לוועדות (להדפסה כ"מגילות"):

- **לוועדת השפה:** "חברים יקרים, איך נדבר זה עם זה אם לכל אחד שפה אחרת? עליכם להפיח חיים בעברית! המציאו שמות לחמישה חפצים בכיתה שאין להם שם עתיק".
- **לוועדת הדגל:** "נציגים נכבדים, העם צריך דגל שיאחד אותו. אני הצעתי כוכבים, אבל מה אתם מציעים? ציירו דגל שכל ילד יהודי יתגאה בו".
- **לוועדת חברת מופת:** "צירים יקרים, לא מספיק להקים מדינה, היא צריכה להיות הכי טובה בעולם. כתבו את שלושת החוקים הכי חשובים להתנהגות בין אנשים".
- **לוועדת בוני הערים:** "בנאים צעירים, הארץ מחכה לכם. איך תיראה העיר הראשונה? איפה יהיו הגנים? איפה תעבור הרכבת? שרטטו לי את העתיד".

קישורים מומלצים להעשרה:

1. אתר "מרכז הרצל" – חומרים ויזואליים וסיפורים קצרים.
2. סרטון "בריינפופ" על הרצל (מצריך מינוי בד"כ) – הסבר נגיש לכיתות ד.

[תמונת הרצל בבזל](#)

צידה לדרך (נספחים)

נספח 1

מכתב כללי לפתיחה (המורה מקריאה לכולם):

לכבוד: צירי הקונגרס הציוני הצעיר, כיתה ד

נציגים יקרים, אני כותב לכם מהמרפסת בבזל שבשווייץ. אני מסתכל רחוק ורואה מדינה. רבים אומרים שאני חולם, חלק אפילו צוחקים עליי, אבל אני יודע – אם אתם תרצו, זו לא תהיה אגדה! שלחתי לכם ארבע משימות דחופות. המדינה שלנו לא תקום מעצמה – היא צריכה את המחשבות, היצירתיות והלב שלכם.

עלו והצליחו, בנימין זאב הרצל

מכתב 1: אל ועדת השפה העברית (התחדשות)

אל: חברי ועדת השפה

יהודים מגיעים לארץ ישראל מכל העולם – מרוסיה, ממרוקו, מפולין ומתימן. כרגע, איש אינו מבין את שפת רעהו! איך נבנה מדינה אם לא נדע לדבר זה עם זה? עליכם מוטלת האחריות להפוך את העברית העתיקה לשפה של היום.

המשימה שלכם: בחרו חפצים מודרניים שראיתם בכיתה או בבית והמציאו להם שמות חדשים בעברית, כדי שנוכל להשתמש בהם במדינתנו החדשה.

מכתב 2: אל ועדת הסמל והדגל (זהות)

אל: חברי ועדת הסמל והדגל

לכל עם בעולם יש דגל שגורם לו להרגיש גאוה. אני הצעתי דגל לבן עם שבעה כוכבי זהב, אבל אני זקוק לעזרתכם. מה יגרום לילד יהודי בעוד מאה שנה להסתכל על התורן ולהרגיש בבית?

המשימה שלכם: עליכם לעצב את הדגל והסמל של המדינה. חשבו אילו צבעים וסמלים יספרו את הסיפור של העבר שלנו, ויעניקו לנו תקווה לעתיד.

מכתב 3: אל ועדת חברת מופת (ערכים)

אל: חברי ועדת חברת מופת

אני לא רוצה להקים סתם עוד מדינה. אני רוצה להקים 'חברת מופת' – מקום שבו בני אדם מתנהגים בכבוד זה לזה, עוזרים לחלשים ובונים עולם צודק יותר.

המשימה שלכם: קבעו את 'שלושת חוקי הזהב' של המדינה. אילו כללים חברתיים הם החשובים ביותר כדי שיהיה לנו נעים לחיות כאן יחד? כתבו אותם בצורה ברורה לכל האזרחים.

מכתב 4: אל ועדת בוני הערים (תכנון)

אל: חברי ועדת בוני הערים

הארץ שלנו מחכה לנו, אבל היא זקוקה לידיים בונות. דמיינו עיר מודרנית בארץ ישראל – עיר שיש בה רכבות, גינות ירוקות, בתי ספר ובתי חולים. איך היא תיראה? מה יהיה השם שלה?
המשימה שלכם: עליכם לשרטט את המפה של העיר העברית הראשונה. דאגו שיהיה בה כל מה שאדם צריך כדי לחיות חיים טובים ומאושרים.